

Najvyšší súd

Slovenskej republiky

2 Obo/174/2008

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **J. X. D. Í.**, zast. JUDr. I. M. advokátom, L. X. B., proti žalovanému: **F. D. X. B.**, IČO: X. zast. JUDr. Š. D. advokátom, Advokátska kancelária D. s. r. o., M., X. B., **o zaplatenie 99 965 Sk** na odvolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 17. septembra 2008 č. k. 1 Cb 92/03-373 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 17. septembra 2008 č. k. 1 Cb 92/03-373 v napadnutej časti **z r u š u j e** a vec vracia súdu 1. stupňa na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave napadnutým rozsudkom konanie v časti o zaplatenie 662 Sk zastavil a žalovaného zaviazal žalobcovi zaplatiť 99 303 Sk istiny a 37 308 Sk náhrady trov konania na účet jeho právneho zástupcu.

Podľa odôvodnenia rozhodnutia žalobou doručenou Okresnému súdu Bratislava II, v Bratislave dňa 15. 04. 2003 sa žalobca ako vlastník postúpených pohľadávok voči žalovanému domáhal ich zaplatenia celkom v sume 99 965 Sk. Tieto pohľadávky majú predstavovať súčet úrokov z omeškania žalovaného s plnením peňažných dlhov, ktoré mal žalovaný voči osobám oprávneným na vyplatenie menovitých hodnôt a výnosov dlhopisov emitovaných FNM SR podľa § 24 ods. 4 zák. č. 24/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov.

Krajský súd v Bratislave ako súd vecne i miestne príslušný žalobu zamietol rozhodnutím zo dňa 26. 01. 2004 odôvodnením, že žalovaný nebol s vyplatením dlhopisov v omeškanií. Odvolací súd odvolaním žalobcu napadnutý rozsudok súdu 1. stupňa potvrdil

a pripustil dovolanie odôvodnením, že je potrebné posúdiť, či sa vzhľadom na znenie ustanovenia § 24 ods. 6 a 11 zák. č. 92/1991 Zb. v platnom znení dostal žalovaný do omeškania, keď svoj dlh splnil do konca roku 2001.

Dovolací súd v rozsudku zo dňa 26. 12. 2006 dospel k záveru, že počnúc dňom 01. 01. 2001 žalovaný sa dostal do omeškania (v zmysle odseku 6), pretože pohľadávky veriteľov nadobudli novú kvalitu. Totiž do doby, kým sa veriteľove pohľadávky stanú splatné, nemôžu veritelia požadovať na dlžníkovi ich splnenie. Akonáhle sa ale pohľadávka stane splatnou, dlžník je povinný ju uhradiť a ak tak neurobí, tak veriteľ je oprávnený domáhať sa jej splnenia na súde, a to podaním príslušnej žaloby na plnenie. Uvedeným dňom splatenie dlhopisu už bolo teda žalovateľné, a to aj s úrokmi z omeškania (je tu *actio nata*).

Na základe tohto rozhodnutia dovolacieho súdu vydal súd 1. stupňa napadnutý rozsudok.

V konaní konštatoval, že žalobca nadobudol pohľadávku 69-timi zmluvami o postúpení pohľadávok v zmysle § 524 až 530 Obč. zák., uzatvorenými s vlastníkami dlhopisov žalovaného v celkovej výške 99 965 Sk. Pohľadávka pozostáva z úrokov z omeškania vzniknutých omeškaním žalovaného s plnením peňažného dlhu voči bývalým majiteľom dlhopisov.

Žalobca svoj nárok opiera o názor, že v zmysle § 24 ods. 1 (teraz 6) zák. č. 92/1991 Zb. dlhopis vrátane výnosu bol splatný 31. 12. 2000, kedy hodnota dlhopisu bola 13 740 Sk a tak sa dňom 01. 01. 2001 dlžník dostal do omeškania.

Žalovaný sa bránil tým, že podľa § 24 ods. 11 zák. č. 92/1991 Zb. bol povinný dlhopis vrátane výnosu splatiť osobám, ktoré ho nadobudli, do konca roka 2001 a túto lehotu dodržal, keď v priebehu roka 2001 hodnotu dlhopisu vrátane výnosu splatil po odrátaní poplatkov spojených s vyplatením prostredníctvom S. a. s. B.. Podľa jeho názoru treba zohľadniť čas daný mu zákonom na splatenie dlhopisov a tvrdí, že nemohol byť v zmysle § 520 Obč. zák. v omeškaní, pretože mu veritelia neposkytli súčinnosť potrebnú na zaplatenie, ďalej že sporné nároky sú spojené s dlhopismi, ktoré nebolo možné previesť bez súčasného prevodu dlhopisu, a tiež že nemal legálnu možnosť postupníkov zo zmlúv o postúpení pohľadávky identifikovať a následne zistiť, či v čase postúpenia pohľadávky boli vlastníkami dlhopisov.

Podľa odôvodnenia rozsudku je nesporné, že hodnota dlhopisov, vrátane jeho výnosu po odpočítaní príslušných poplatkov, bola menovaným osobám vyplatená. Žalovaný svoj zákonný záväzok vyplatiť menovité hodnoty a výnosy dotknutým osobám, ktoré svoje pohľadávky previedli na žalobcu, splnil v priebehu roku 2001. Z dokazovania vyplýva, že oprávnení neposkytli dostatočnú súčinnosť žalovanému k tomu, aby mohol previesť úhradu im prináležiaceho nároku, t. j. vyplatenie dlhopisu.

Súd vychádzal zo záveru vyjadreného v náleze ÚS SR č. 8/1995 sp. zn. PL.ÚS 13/97 z 19. júna 1998, ktorý uvádza: Obsahom vlastníckeho práva k dlhopisom sú potom oprávnenia a povinnosti upravené v ďalších odsekoch §24. Majiteľ dlhopisu (občan) má právo na výplatu menovitej hodnoty a výnosu tohto dlhopisu v zákone stanovenej dobe splatnosti (§ 24 ods. 4, 6, 7) Z toho vyplýva, že dlhopisy FNM mali byť ich majiteľom zo strany žalovaného splatené v dobe ich splatnosti do 31. 12. 2000 resp. 31. 12. 1997 a nie v lehote do 21. 12. 2000 ako to tvrdí žalovaný.

Na tomto základe súd dospel k záveru, že žalovaný svoj záväzok na vyplatenie hodnoty a výnosu dotknutým osobám nesplnil riadne a včas v zákonnej lehote. Žalovaný sa dostal do omeškania s vyplatením menovitej hodnoty a výnosu dlhopisu ich bývalým majiteľom, pretože dátumom rozhodným pre posúdenie, kedy mal žalovaný splatiť dlhopisy, bol 31. 12. 2000 a nie 31. 12. 2001. Žalovaný bol teda povinný splatiť dlhopisy a výnos z nich v súlade ustanovením § 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov v deň ich splatnosti stanovenom na 31. 12. 2000. Počnúc dňom 01. 01. 2001 sa žalovaný dostal do omeškania (v zmysle ustanovenia § 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Zb.), pretože pohľadávky veriteľov nadobudli novú kvalitu. Uvedeným dňom splatenie dlhopisu už bolo žalovateľné, a to aj s úrokmi z omeškania.

Na základe podkladov žalovaného zo dňa 18. 06. 2008 žalobca zobrať žalobu v časti o zaplatenie 662 Sk späť. Súd v súlade s ust. § 96 ods. 1. 1 a 3 O. s. p. konanie v tejto časti zastavil.

„Súd vychádzajúc aj z rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 26. 10. 2006 č. k. 1 Obdo V 93/2005 dospel k záveru, že žalovaný sa dostal do omeškania s vyplácaním dlhopisov občanom SR, ktorí svoje právo na vymáhanie úrokov z omeškania postúpili zmluvami o postúpení pohľadávok žalobcovi a preto uznal nárok žalobcu za oprávnený

a zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 99 303 Sk z titulu úrokov z omeškania za oneskorené vyplatenie dlhopisu a jeho výnosu splatného do 31. 12. 2000.

O náhrade trov konania v časti o zaplatenie 662 Sk rozhodol súd podľa ust. § 146 ods.1 písm. c/ O. s. p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V časti o zaplatenie 99 303 Sk rozhodol súd podľa. § 142 ods. 3 O. s. p.

Proti tomuto rozsudku v časti zaväzujúcej ho zaplatiť sumu 99 303 Sk sa odvolal žalovaný a navrhol ho zmeniť žalobu v celom rozsahu zamietnuť a zaviazat' žalobcu nahradiť mu trovy konania.

Za nesprávne právne posúdenie považuje opretie rozsudku o Nález ústavného súdu Slovenskej republiky č. 8/1995 sp. zn. PL ÚS 13/97 z 19. 06. 1998 neopodstatnené, pretože Ústavný súd Slovenskej republiky sa v uvedenom konaní vôbec nezaoberal otázkou splácania dlhopisov fondu a k problematike času stanoveného na splatenie dlhopisov fondu sa nevyjadril. Naopak v náleze č. 11/95, sp. zn. PL. US. 33/95 z 20. 12. 1995 sa Ústavný súd Slovenskej republiky exaktne vyjadril, že „podľa § 24 ods. 12 (pozn. aktuálne ods. 11) zákona č. 190/1995 Z. z, (pozn. novela zákona č. 92/1991 Zb.) je fond povinný splatiť dlhopis najneskôr do konca roka 2001 osobám, ktorého ho získali ako majitelia kupónov podľa § 24 ods. 3 citovaného zákona, ako aj osobám, ktoré nadobudli dlhopis do vlastníctva pred dobou jeho splatnosti podľa § 24 ods. 7 písm. a) až e) 1 zákona č. 190/1995 Z. z.“

Pokiaľ ide o odôvodnenie žalobe vyhovujúceho rozsudku súdu 1. stupňa názorom dovolacieho súdu v rozhodnutí zo dňa 26. 10. 2006 sp. zn. 1 Obdo V 93/2005 poukazuje na to, že dovolací súd zaujal stanovisko len k úzko vymedzenej otázke termínu rozhodujúceho pre včasné splatenie dlhopisov a nezaoberal sa ďalšou rozsiahlou argumentáciou účastníkov. Odvolateľ považuje aj nezohľadnenie svojich ďalších námietok uplatnených v konaní za založenie rozsudku na nesprávnom právnom posúdení veci.

Opakuje, že išlo o námietku omeškania veriteľov podľa § 567 ods. 1 a § 520 Obč. zák.

Upozorňuje, že aj súd 1. stupňa v odôvodnení napadnutého rozsudku (str. 7 ods. 3) uznal za dokázané, že mu oprávnení z dlhopisov neposkytli dostatočnú súčinnosť a záver súdu, podľa ktorého žalovaný mal dostatočnú lehotu na to, aby sa pripravil na plnenie predmetných povinností, považuje za irelevantný.

Považuje uplatňovanie nárokov na úroky z omeškania postihujúcich žalovaného za to, že nesplatil dlhopisy v hotovosti vo svojom sídle už 31. 12. 2000 za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi.

K odvolaniu zaujal rozsiahle písomné stanovisko žalobca, ktorý sa plne stotožnil so závermi ako aj odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa. Vo svojom stanovisku cituje pasáže vyhovujúceho rozsudku NS SR 1 Obdo V 3/2006, ako aj z citovaného nálezu ústavného súdu č. 8/95 sp. zn. 13/97.

Poukazuje predovšetkým na to, že všetci účastníci zmluvy o postúpení pohľadávky úrokov z omeškania – na strane postupcu, boli ku dňu splatnosti dlhopisu FNM, t. j. k 31. 12. 2000, veriteľmi FNM, teda vlastníkami dlhopisu, s právom uzavrieť zmluvu o postúpení pohľadávky .

Ďalej uvádza, že žalovaný prostredníctvom právneho zástupcu oznámil prvostupňovému súdu, že ak súd uzná skutočnosť, že došlo k omeškaniu zo strany žalovaného, nenamieta výšku jednotlivých úrokov z omeškania, ani spôsob ich výpočtu.

Poukazuje na to, že žalovaný ešte pred splatnosťou dlhopisov, t. j. pred 31. 12. 2000 zverejnil spôsob, akým budú dlhopisy FNM vyplácané, konkrétne prostredníctvom R., a. s., pričom na základe výzvy budú výplacným miestom pobočky S. a. s.

Nakoniec tvrdí, že žalovaný nemal nikdy v úmysle, ani nebol vôbec pripravený vyplácanie dlhopisov v hotovosti vo svojom sídle k 31. 12. 2000, keďže ako vyplýva z listu FNM zo dňa 23. 07. 2008, FNM disponoval k 31. 12. 2000 s hotovosťou 5168 Sk, pričom na účtoch v bankách mal k dispozícii cca. 2,3 miliardy Sk, čo bolo približne 10 % nominálnej hodnoty všetkých splatných dlhopisov, vrátane ich garantovaného výnosu.

Na záver opätovne poukazuje na rozsudok dovolacieho súdu 1 Obdo V 3/2006, ktorý ustálil právny záver, že počnúc dňom 01. 01. 2001 sa žalovaný dostal do omeškania a uvedeným dňom bolo splatenie dlhopisu žalovateľné a to aj s úrokmi z omeškania. Podľa neho je v rozpore s dobrými mravmi konanie žalovaného, keď na jednej strane prezentuje ako splní svoje záväzky a na strane druhej označuje veriteľov za vinníkov svojho omeškania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky prejednal odvolanie podľa § 212 ods. 1 O. s. p. bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že je dôvodné, pretože vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Z predloženého spisového materiálu odvolací súd zistil, že žalobca sa žalobou došlou súdu dňa 15. 04. 2003 ako vlastník postúpených mu pohľadávok v sume 99 965 Sk voči žalovanému domáhal ich zaplata. Tieto pohľadávky majú predstavovať súčet úrokov z omeškania žalovaného s plnením dlhopisov, ktoré emitoval podľa § 24 ods. 4 zák. č. 24/ 91 Zb. a bývalým ich majiteľom splatil s omeškáním.

Súd rozsudkom zo dňa 26. 1. 2004 žalobu zamietol s odôvodnením, že žalovaný bol povinný podľa § 24 ods. 11 zák. č. 92/1991 Zb. v znení neskorších predpisov splatiť dlhopisy do konca roka 2001, preto splatením v tomto období sa nedostal do omeškania.

Odvolací súd vo svojom rozsudok súdu 1.stupňa potvrdzujúcim rozhodnutí zo dňa 07. 12. 2004 pripustil dovolanie a dovolací súd rozsudkom zo dňa 26. 10. 2006 č. k. 1 Obdo V 93/2005 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil súdu 1. stupňa na ďalšie konanie. Keďže odvolací súd dovolaciu otázku vymedzil tak, že je potrebné posúdiť, či sa vzhľadom na znenie ust. § 24 ods. 6 a 11 zák. č. 92/1991 Zb. v platnom znení dostal žalovaný do omeškania, keď svoj dlh splnil do konca roka 2001, dovolací súd uzavrel, že počnúc dňom 01. 01. 2001 sa žalovaný dostal do omeškania, pretože pohľadávky sa stali splatnými.

Z citovaného rozhodnutia dovolacieho súdu treba ešte citovať prvú vetu predposledného odseku, že dovolací súd, súc viazaný dovolacou otázkou vymedzenou odvolacím súdom v rozsudku, zaujal stanovisko len k tejto pomerne úzko vymedzenej otázke a nezaoberal sa ďalšou rozsiahlou argumentáciou účastníkov, ktoré s touto dovolacou otázkou nesúvisela a v súvislosti s ňou uviesť, že aj vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu žalovaný namietal okrem iného aj neposkytnutie súčinnosti zo strany veriteľov v zmysle § 520 Obč. zák.

Podľa zistenia odvolacieho súdu žalovaný v odvolaní dôvodne vytýka súdu 1.stupňa, že sa nevysporiadal s jeho ďalšími námietkami, najmä skutočnosťou, že veritelia oprávnení z dlhopisov neposkytli žalovanému ako dlžníkovi súčinnosť nevyhnutnú na splatenie dlhu v zmysle § 520 Obč. zák. a neposúdil, či uplatňovanie nároku na úroky z omeškania v rozhodovanom prípade nie je v rozpore s dobrými mravmi, čo viedlo k nedostatočnému zisteniu skutkového stavu ako aj k nesprávne právnemu posúdeniu veci.

V spise (č. 1. 323) je vyjadrenie žalovaného k veci zo dňa 22. 08. 2008 v ktorom tento uvádza, že bol pripravený na alternatívu, že podľa zákona môžu osoby oprávnené na výplatu

menovitých hodnôt a výnosov dlhopisov požadovať peňažné plnenie v mieste sídla FNM SR a to už 31. 12. 2000.

Odvolačný súd konštatoval, že súd 1. stupňa sa s týmito námietkami nezaoberal a teda ani nevysporiadal a bez akéhokoľvek odôvodnenia rozsudku v tomto smere, v rozpore s ust. § 157 ods. 2 O. s. p. jednoducho, opierajúc sa o nález ústavného súdu 8/1995 sp. zn. PL ÚS 13/97 z 19. 06. 1998 a rozsudok dovolacieho súdu zo dňa 26. 10. 2006 uzavrel, že žalovaný nespĺnil svoj záväzok riadne a včas a žalobe vyhovel.

Pokiaľ ide o námietku žalovaného čo do neposkytnutia súčinnosti veriteľov – majiteľov dlhopisov vonkoncom nevzal do úvahy, že veriteľov bolo cca 3,5 mil. a boli identifikovaní len tým, že boli občanmi SR, s trvalým pobytom na území SR a dovŕšili 18 rokov. Nevzal do úvahy, že ak veritelia považovali plnenie z dlhopisov za dlh žalovaného a nie za dar zo strany štátu, bolo ich povinnosťou buď dostaviť sa dňa 31. 12. 2000 resp. 01. 01. 2001 do sídla dlžníka, alebo mu v predstihu, z vlastnej iniciatívy, oznámiť svoju nespochybniteľnú identifikáciu tak, aby presne vedel, že sú oprávnení, a komu a kam má plniť. Žalobca žiadny dôkaz o tomto smere neposkytol a súd 1. stupňa si ho nevyžiadal. Súd sa nevysporiadal ani s tým, či veritelia neposkytnutím súčinnosti v súlade s § 520 Obč. zák. nevyslovili súhlas s neskorším splatením dlhopisov bez toho, že by si chceli uplatniť nárok na úrok z omeškania, čomu by nasvedčala skutočnosť, že nárok na úrok z omeškania si uplatnili len právnické osoby na základe postúpenia pohľadávok a nie samotní veritelia, teda majitelia dlhopisov.

Aj s námietkou žalovaného týkajúcou sa nesúlady uplatnenia úroku z omeškania s oneskorením výplaty dlhopisov za daných podmienok s dobrými mravmi sa súd 1. stupňa nezaoberal. Názor žalobcu vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného, podľa ktorého žalovaný považoval za správne a spravodlivé, v súlade s dobrými mravmi, že veriteľovi vyplatil rovnakú sumu a to aj napriek tomu, že niektorí veritelia dostali svoje peniaze už v apríli 2001 a iní až v novembri 2001, je v tejto súvislosti irelevantný. Súd musí k posúdeniu tejto námietky pristúpiť z hľadiska celkovej situácie, nie zo zreteľa jednotlivcov.

Po tomto konštatovaní, že súd 1. stupňa nesprávne vec právne posúdil a že odôvodnenie napadnutého rozsudku súdu 1. stupňa nie je v súlade s ust. § 157 ods. 2 O. s. p., keďže sa v ňom súd nevysporiadal s námietkami, ktoré vzniesol žalovaný, odvolací súd

napadnutý rozsudok súdu 1.stupňa podľa § 221 ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil v súlade s ust. § 221 ods. 2 O. s. p. na ďalšie konanie.

Podľa § 224 ods. 3 O. s. p. rozhodne súd 1. stupňa o náhrade trov odvolacieho konania v novom rozhodnutí vo veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 30. júla 2009

JUDr. Jozef Štefanko, v. r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: M. N.